

How to ใช้สิทธิประกันสังคมของคนเกษียณ

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

หมวด ๗ มาตรา ๗๖ – ๗๗ เบื้อง

โดย ปราณี สุขศรี

ใช้เฉพาะในห้องสัมมนา วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๗

เวลา ๑๓.๓๐-๑๖.๓๐ น

เกษียณอายุ = เลิกจ้าง

(พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐)

ไม่มีสิทธิรับเงินว่างงาน

นายจ้างต้อง
แจ้งการสิ้นสุด
สภาพการเป็น
ลูกจ้าง

๖๐

๕๕

รับสิทธิตามเดิม

กลับเข้าเป็น ม.๓๓ ได้

๑. รับค่าชดเชย ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน... “นายจ้าง” จ่าย

๒. รับเงินสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ....

(ลูกจ้างสะสม + เงินของนายจ้าง)

๓. รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (รายเดือน) ...พรบ. ผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปี)

๔. สิทธิจากกองทุนประกันสังคม

สปสช.

๕. สิทธิจากกองทุนเงินทดแทน....ภายหลังการสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้าง

- ลูก/คู่สมรสมีสิทธิจากกรมบัญชีกลางผปต. (คนในครอบครัว) ต้องใช้สิทธิประกันสังคม ถ้าค่ารักษาไม่พอใช้สิทธิส่วนที่ขาดอยู่
- ผปต. เป็นข้าราชการด้วย (สิทธิข้าราชการ) เลือกใช้สิทธิได้ (ม. ๑๐ พรฎ. ๒๕๕๓)

ปัญหา (๑) ลาออกก่อนเกษียณ หรือ ก่อนอายุ ๕๕ ปี.....จะใช้สิทธิอย่างไร?

(๒) เกษียณ ๖๐ ปี นายจ้างตกลงจ้างต่อไป...นายจ้าง/ลูกจ้าง ต้องทำอย่างไร?

เกษียณแล้วได้รับสิทธิจากกองทุนประกันสังคม...อย่างไร?

บทสรุป
เบื้องต้น
ต้องได้แน่ๆ..

๑ ได้รับเงินชราภาพ (บำเหน็จ/บำนาญ) จากกองทุนประกันสังคม

ตามเงื่อนไข

รับสิทธิตามเดิม
ยกเว้น กรณีว่างงาน

๒ ได้สิทธิสมัครเป็นผู้ประกันตน มาตรา ๓๙ ภายใน ๖ เดือน นับแต่เกษียณอายุ...

ไม่จำกัดอายุ

๓

ได้สิทธิคุ้มครองจากกองทุนประกันสังคม (ฟรี) ระยะเวลา ๖ เดือน นับแต่เกษียณอายุ ๔ กรณี
คือ ประสบอันตรายเจ็บป่วย ทูพพลภาพ คลอดบุตร ตาย

ไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ

๔

สิทธิสมัครเป็นผู้ประกันตน มาตรา ๔๐

อายุ ไม่เกิน ๖๕ ปี

คุ้มครองตาม que เลือก

สิทธิประกันสังคม มาตรา 40

จ่ายเงินสมทบ

70 บาท/เดือน

จ่ายเงินสมทบ

100 บาท/เดือน

จ่ายเงินสมทบ

300 บาท/เดือน

ประสบอุบัติเหตุ
/ เจ็บป่วย

300

รับเงินทดแทนการขาดรายได้สูงสุด
(ไม่เกิน 30 วัน/ปี)

บาท/วัน

ประสบอุบัติเหตุ
/ เจ็บป่วย

300

รับเงินทดแทนการขาดรายได้สูงสุด
(ไม่เกิน 30 วัน/ปี)

บาท/วัน

ประสบอุบัติเหตุ
/ เจ็บป่วย

300

รับเงินทดแทนการขาดรายได้สูงสุด
(ไม่เกิน 90 วัน/ปี)

บาท/วัน

ทุพพลภาพ

**500–
1,000**

รับเงินทดแทนการขาดรายได้
(ไม่เกิน 15 ปี)

บาท/เดือน

ทุพพลภาพ

**500–
1,000**

รับเงินทดแทนการขาดรายได้
(ไม่เกิน 15 ปี)

บาท/เดือน

ทุพพลภาพ

**500–
1,000**

รับเงินทดแทนการขาดรายได้
(ตลอดชีวิต)

บาท/เดือน

เสียชีวิต

25,000

รับค่าทำศพ
(รับเพิ่ม 8,000 บาท
เมื่อจ่ายเงินสมทบครบ 60 เดือนก่อนเสียชีวิต)

บาท

เสียชีวิต

25,000

รับค่าทำศพ
(รับเพิ่ม 8,000 บาท
เมื่อจ่ายเงินสมทบครบ 60 เดือนก่อนเสียชีวิต)

บาท

เสียชีวิต

50,000

รับค่าทำศพ

บาท

ชราภาพ

50

รับบำนาญชราภาพ
(ออมเพิ่มได้ 1,000 บาท/เดือน)

บาท/เดือน

ชราภาพ

150

รับบำนาญชราภาพ
จ่ายครบ 180 เดือน รับเพิ่ม
10,000 บาท (ออมเพิ่มได้ 1,000 บาท/เดือน)

บาท/เดือน

สงเคราะห์บุตร

200

รับเงินสงเคราะห์บุตร
(ครั้งละไม่เกิน 2 คน)

บาท/คน/เดือน

สิทธิประโยชน์ “เงินชราภาพ” ได้รับเท่าไร

เงื่อนไข : ๒ เรื่อง (๑) อายุ ๕๕ ปี + (๒) ต้องไม่เป็นผู้ประกันตน (ม. ๓๙, ม. ๓๓)

สิทธิเกิด

ปัญหา : นายจ้างค้างชำระเงินสมทบ...
นับระยะเวลาหรือไม่?

ไม่มีสิทธิเลือก

เงินออม

ต้องได้คืน

๑

บำเหน็จชราภาพ

เงื่อนไข : จ่ายเงินสมทบ ไม่ครบ ๑๘๐ เดือน
(ตั้งแต่ ๑ - ๑๗๙ เดือน)

- คำนวณจากจำนวนเงินสมทบที่นำส่งแต่ละเดือน
- จ่ายเงินสมทบ ตั้งแต่ ๑ - ๑๑ เดือน = เงินสมทบในส่วน ผปต.
- จ่ายเงินสมทบ ตั้งแต่ ๑๒-๑๗๙ เดือน
= เงินสมทบในส่วน ผปต.+ นายจ้าง + ผลประโยชน์ (ดอกเบี้ย)

๒

บำนาญชราภาพ

เงื่อนไข : จ่ายเงินสมทบ ครบ ๑๘๐ เดือน
หรือมากกว่า (ตั้งแต่ ๑๘๐ ขึ้นไป)

- ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ (มาก....ได้มาก)
- ค่าจ้างเฉลี่ย ๖๐ เดือน ก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุด
(ฐานค่าจ้าง... ม.๓๙ ทำให้เงินบำนาญลดลง)
- อัตราการคำนวณ เป็นไปตามทฎกระทรวง (ตั้งต้น ๒๐%)

(สรุป : ฐานค่าจ้างเฉลี่ยน้อย + ระยะเวลาสั้น = บำนาญน้อย)

๓ เรื่อง

จำนวนเงินชราภาพคำนวณจากอะไร

เงินบำนาญชราภาพ

จ่ายเงินสมทบไม่ครบ ๑๘๐ เดือน

เงินบำนาญชราภาพ

จ่ายเงินสมทบ ตั้งแต่ ๑๘๐ เดือน ขึ้นไป

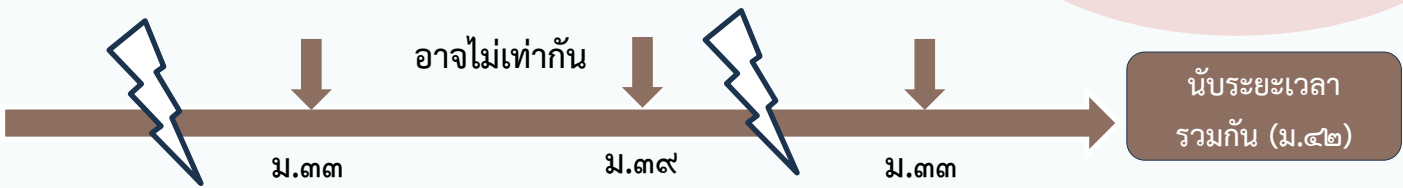
- นายจ้าง
- ผู้ประกันตน

๑ ระยะเวลา ๒๕๓๓

จุดเริ่มต้น ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ (๑ เดือน)

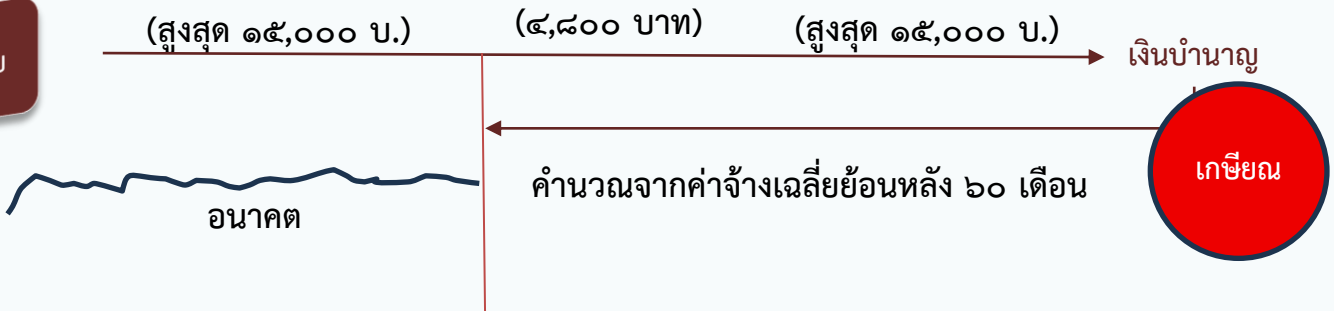
ธันวาคม ๒๕๖๗ = ๓๑๓ ด. (๒๖ ปี ๑ เดือน)

๒ จำนวนเงินสมทบแต่ละเดือน

ตามกฎกระทรวง เงินบำนาญ (รวมทุกเดือน)

๓ ฐานค่าจ้างที่นำมาคำนวณเงินสมทบ

ระยะเวลาส่งเงินสมทบ อัตราคำนวณและจำนวนเงินบำนาญ

แผนประกันบำนาญแบบ

ระยะเวลาการส่งเงินสมทบ	อัตราคำนวณ/ ร้อยละ	จำนวนเงินบำนาญ/เดือน
จุดเริ่มต้น ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๑		ฐานค่าจ้างเฉลี่ย ๑๕,๐๐๐ บาท
๑๘๐ ด. (๑๕ ปี)	๒๐	๓,๐๐๐ บาท
↓	๑๒ ด. ปรับ เพิ่ม ๑.๕%	
๓๐๐ ด. (๒๕ ปี)	๓๕	๕,๒๕๐ บาท
๓๑๒ ด.(๒๖ ปี) ◆	๓๖.๕ ◆	๕,๔๗๕ บาท ◆
๓๒๔ ด.(๒๗ ปี)	๓๘	๕,๗๐๐ บาท
๓๓๖ ด.(๒๘ ปี)	๓๙.๕	๕,๙๒๕ บาท
๓๔๘ ด.(๒๙ ปี)	๔๑	๖,๑๕๐ บาท

ฐานค่าจ้างเฉลี่ย
๔,๘๐๐ บาท

๙๖๐ บาท

๑,๖๘๐ บาท

๑,๗๕๒ บาท ●

๑,๘๒๔ บาท

๑,๘๙๖ บาท

๑,๙๖๘ บาท

วิธีการคำนวณเงินบำนาญชราภาพ

เงินบำนาญชราภาพ

ตัวอย่าง

๑. เกษียณอายุ เดือนธันวาคม ๒๕๖๗ อายุ ๖๐ ปี (หรือ ๕๕ ปี)
๒. ฐานค่าจ้างเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้ายก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ๑๕,๐๐๐ บาท
๓. เริ่มจ่ายเงินสมทบกรณีชราภาพตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๔๑ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๖๗
รวมระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบ (สปส.) ๓๑๓ เดือน (๒๖ ปี ๑ เดือน)
(ต้องรับเงินบำนาญชราภาพ)
๔. อัตราการคำนวณเงินชราภาพ ๓๖.๕%

การคำนวณเงินบำนาญชราภาพ

การคำนวณเงินบำนาญ = อัตราการคำนวณ $\times$ ค่าจ้างเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบ

(๒๖ ปี)

๓๖.๕

$\times$

(สูงสุด)

๑๕,๐๐๐

๑๐๐

= ๕,๔๗๕ บาท /เดือน ตลอดชีวิต

สรุป เงินชราภาพ... จะได้รับจำนวนเท่าใด?
...คำนวณ (โดยประมาณ) เองได้ !!

ตรวจสอบ
ในระบบ
ประกันสังคมได้

(๑) ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ
กรณีชราภาพ กี่เดือน ?

เริ่มนับตั้งแต่ ...ผู้ประกันตนเป็นลูกจ้าง (ม.๓๓) และ
จ่ายเงินสมทบกรณีชราภาพ (ธ.ค. ๒๕๔๑)

“สะสม” ได้

(๒) จำนวนเงินสมทบแต่ละเดือน

(บำเหน็จชราภาพ)

เฉพาะกรณีสงเคราะห์บุตรและกรณีชราภาพ
เป็นไปตามอัตราที่กฎหมายกำหนด
(แก้ไขหลายครั้ง)

(๓) ฐานค่าจ้างที่นำมาคำนวณเงินสมทบ

จาก “ค่าจ้าง”
ม.๓๓ = สูงสุด ไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท
ม.๓๔ = ๔,๘๐๐ บาท (ถือเสมือนค่าจ้าง)

เงินบำนาญชราภาพ ... คำนวณจาก
ค่าจ้างเฉลี่ย ๖๐ เดือนสุดท้ายก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

อัตราเงินบำนาญ

ตัดสินใจ...ให้ดี...จะขอรับเงินบำนาญชราภาพ
(ทันที) หรือ จะสมัครเป็นผู้ประกันตน ม. ๓๙ หรือ
ใช้สิทธิ สปสช. หรือใช้สิทธิกรมบัญชีกลาง

กฎหมาย ภาษณา ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙
(ม.๓๙) ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙ ม.๓๙

ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมต่อไป

ระยะเวลา นับใหม่
คุ้มครอง ๖ กรณี

กรณีจ่ายเงินสมทบไม่ครบ ๑๘๐ เดือน

๑

รับเงินบำเหน็จชราภาพ

รับเงินบำนาญชราภาพ

๒

สมัคร ม.๓๙

๓

คุ้มครอง ๖ เดือน

คุ้มครอง ๔ กรณี

คำแนะนำ

๓

ทางเลือก

(จาก บทสรุปกฎหมาย)

- ๑ ขอรับเงินบำนาญโดย**ไม่สมัคร**เป็นผู้ประกันตน มาตรา ๓๙
- ๒ ขอรับเงินบำนาญ **ก่อน**สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙
- ๓ สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ...ไม่ขอรับเงินบำนาญ

สมมติฐาน

- ◆ เกษียณอายุ เดือนธันวาคม ๒๕๖๗
ระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบ (สปส.)

๓๑๓ เดือน (๒๖ ปี ๑ เดือน)

- ◆ อัตราการคำนวณ ร้อยละ ๓๖.๕

เงินบำนาญ
๕, ๔๗๕ บาท /เดือน
ตลอดชีวิต

หลังเกษียณ...สุขใจ เมื่อตัดสินใจ...ดี

เป็น ผปต. ต่อ

พอแล้ว

ทางเลือก

๓

- ๑ ขอรับเงินบำนาญโดย**ไม่สมัคร**เป็นผู้ประกันตน มาตรา ๓๙
- ๒ ขอรับเงินบำนาญ **ก่อน**สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙
- ๓ สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ...ไม่ขอรับเงินบำนาญ

๑

ทางเลือก

ขอรับเงินบำนาญชราภาพ...โดย**ไม่สมัคร**เป็นผู้ประกันตน มาตรา ๓๙

➡ ได้รับเงินบำนาญทุกเดือน (เช่น ตามตัวอย่าง = ๕,๔๗๕ บาท /เดือน ตลอดชีวิต)

➡ ได้รับความคุ้มครอง ๖ เดือนหลังเกษียณหลังจากนั้น...

รับค่ารักษาพยาบาล จาก สปสช. + ประกันสุขภาพเอกชน + รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

➡ ถ้าตายก่อนรับเงินบำนาญ....ทายาทได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ

➡ ถ้าตายภายใน ๖ เดือน หลังเกษียณ ...ทายาทได้รับเงินบำเหน็จ และ
ประโยชน์กรณีตาย (ค่าทำศพ เงินสงเคราะห์)

➡ ถ้าตายเดือนที่ ๗ - เดือนที่ ๖๐ ...ทายาทได้รับเงินบำเหน็จ....ตายหลังจากนั้น **ไม่ได้**

ประโยชน์ที่จะได้

และ

เรื่องที่จะไม่ได้

ตัวอย่าง

รับเงินบำนาญ
(ธ.ค. ๒๕๖๗)ปีที่ ๑
๒๕๖๘ปีที่ ๒
๒๕๖๙ปีที่ ๓
๒๕๗๐ปีที่ ๔
๒๕๗๑ปีที่ ๕
๒๕๗๒

ภายใน ๖๐ เดือน (๕ ปี) นับแต่รับบำนาญ

ตาย

ทายาท...รับเงินบำเหน็จ

ตายหลัง

๖๐ เดือน

ไม่ได้

ตาย..ก่อนได้รับเงินบำนาญ

เงินบำเหน็จ

เท่ากับ .. เงินบำนาญที่ได้รับเดือนสุดท้ายก่อนตาย

คูณ จำนวนเดือนที่เหลือจนครบ ๖๐ เดือน

(เช่น เงินบำนาญ ๕,๔๗๕ บาท/ด. รับเงินบำนาญ ๕ เดือน เหลือ ๕๕ เดือน

คูณ ๕,๔๗๕ = ๓๐๑,๑๒๕ บาท (เงินบำเหน็จ)

- (๑) เงินสมทบที่ **ผ.บ.ต.** จ่ายสมทบกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ
+ (๒) เงินสมทบที่ **นายจ้าง** จ่ายสมทบกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ
+ (๓) ผลประโยชน์ตอบแทนตามประกาศ

๒

ทางเลือก

ขอรับเงินบำนาญ **ก่อน**สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙

กฎกระทรวง ข้อ ๑๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๕)

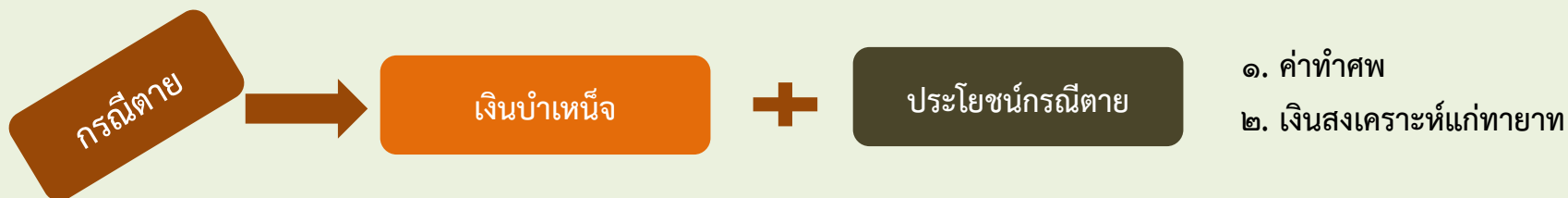
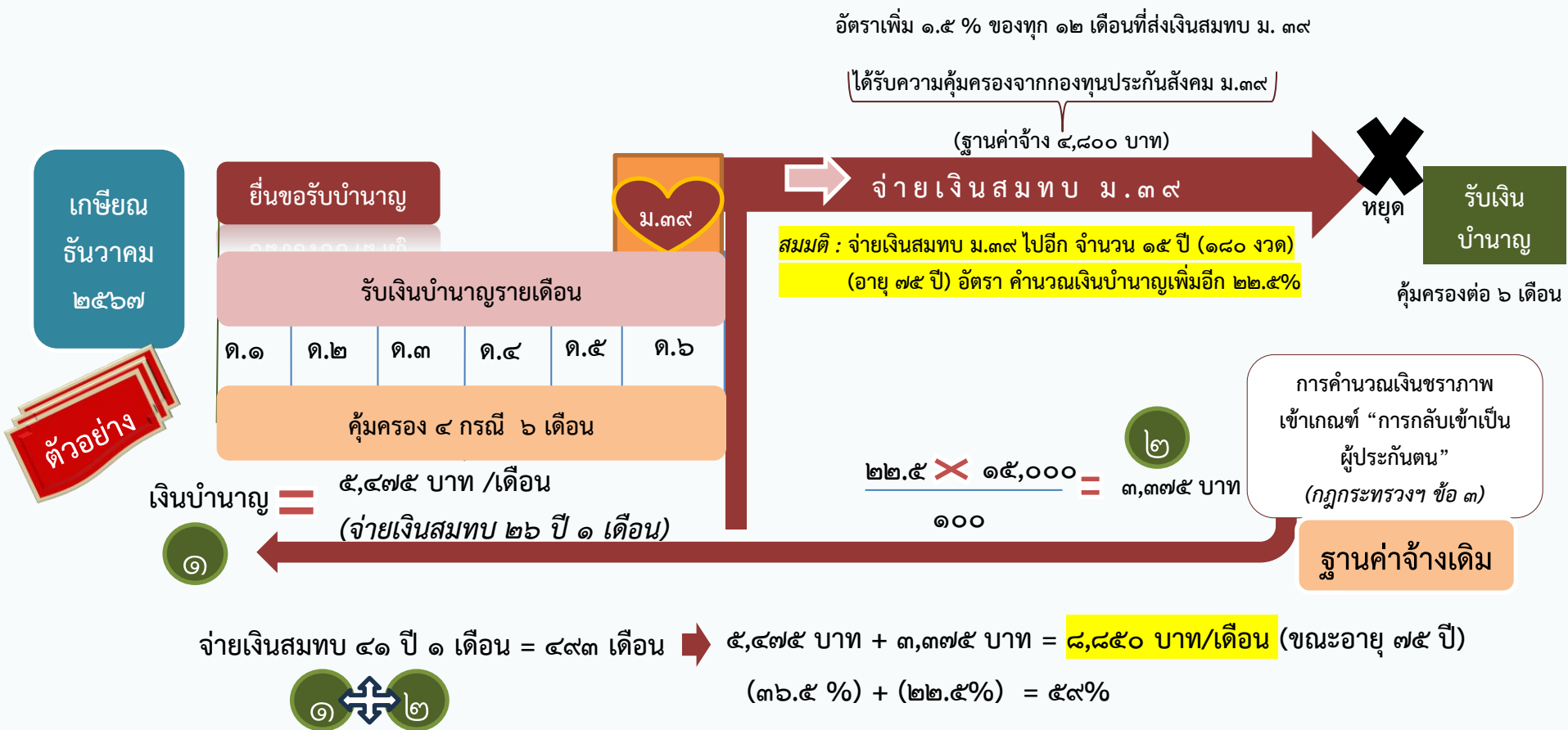
ประโยชน์ที่จะได้

และ

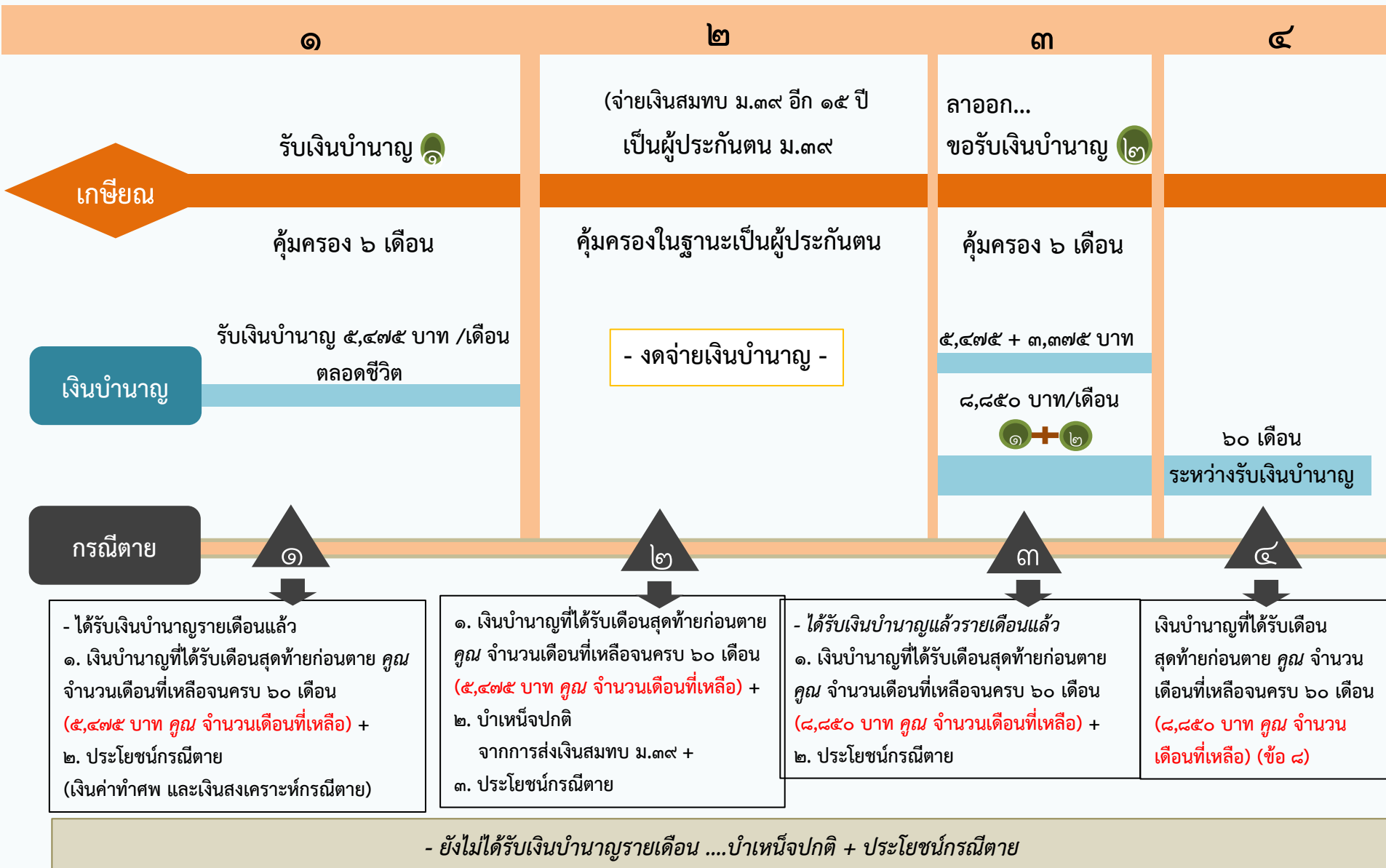
เรื่องที่จะไม่ได้

- ➡ ได้รับเงินบำนาญ (เช่น ตามตัวอย่าง = ๕,๔๗๕ บาท /เดือน) เฉพาะช่วงเดือนที่ยังไม่ได้สมัครเป็น ผปต. ม.๓๙
- ➡ ได้รับความคุ้มครอง ๖ เดือนแต่หลังจากสมัครเป็น ผปต. ม. ๓๙ ได้รับความคุ้มครองจากกองทุนประกันสังคมในฐานะเป็นผู้ประกันตนต่อไป ➡ ควรสมัครเป็น ม. ๓๙ เดือนไหน
- ➡ เมื่อเป็น ผปต. ม. ๓๙ จะถูกงดจ่ายเงินบำนาญรายเดือน และต้องส่งเงินสมทบการเป็น ผปต. ม. ๓๙ ต่อไป (ฐานค่าจ้าง ๔,๘๐๐ บาท)
- ➡ ถ้าลาออกจากการเป็น ผปต. มาตรา ๓๙ จะได้รับเงินบำนาญ
- ❖ = เงินบำนาญเดิมที่ได้รับก่อนสมัครเป็น ผปต. ม. ๓๙ + เงินบำนาญที่ถูกคำนวณใหม่ในขณะที่เป็น ผปต. ม. ๓๙ โดยใช้ฐานค่าจ้างเดิม คือ ๑๕,๐๐๐ บาท (สมมติ ฐานค่าจ้างสูงสุด)
- ➡ ถ้าตาย...ระหว่างเป็นผู้ประกันตน
ทายาทได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ + ค่าทำศพ + เงินสงเคราะห์กรณีตาย

จากตัวอย่าง

จ่ายเงินสมทบตั้งแต่ ธันวาคม ๒๕๔๑ - ธันวาคม ๒๕๖๗ (๒๖ ปี ๑ เดือน) รับเงินบำนาญ ๕,๔๗๕ บาท /เดือน และสมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙

กฎกระทรวงฯ ข้อ ๙

๓

ทางเลือก

สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ ...ไม่ขอรับเงินบำนาญ

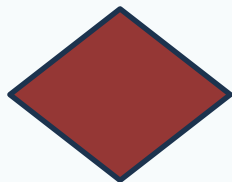
ประโยชน์ที่จะได้

และ

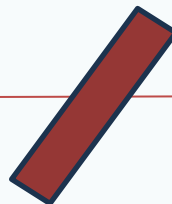
เรื่องที่จะไม่ได้

- ➔ ได้เป็นผู้ประกันตนที่ได้รับความคุ้มครองจากกองทุนประกันสังคมต่อไป (ยกเว้น ว่างงาน)
- ➔ มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ได้ตลอดไป (ไม่จำกัดอายุ)
- ➔ เมื่อเป็นผู้ประกันตน มาตรา ๓๙ ถือว่า ยังไม่มีสิทธิรับเงินชราภาพ
- ➔ ถ้าต่อมาลาออกจากการเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ
- ➔ กรณีรับเงินบำนาญชราภาพ จะคำนวณจากฐานค่าจ้างเฉลี่ยย้อนหลัง ๖๐ เดือน ก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง (มาตรา ๓๙ ฐานค่าจ้าง ๔,๘๐๐ บาท)

๑๕,๐๐๐ บาท

ม. ๓๓

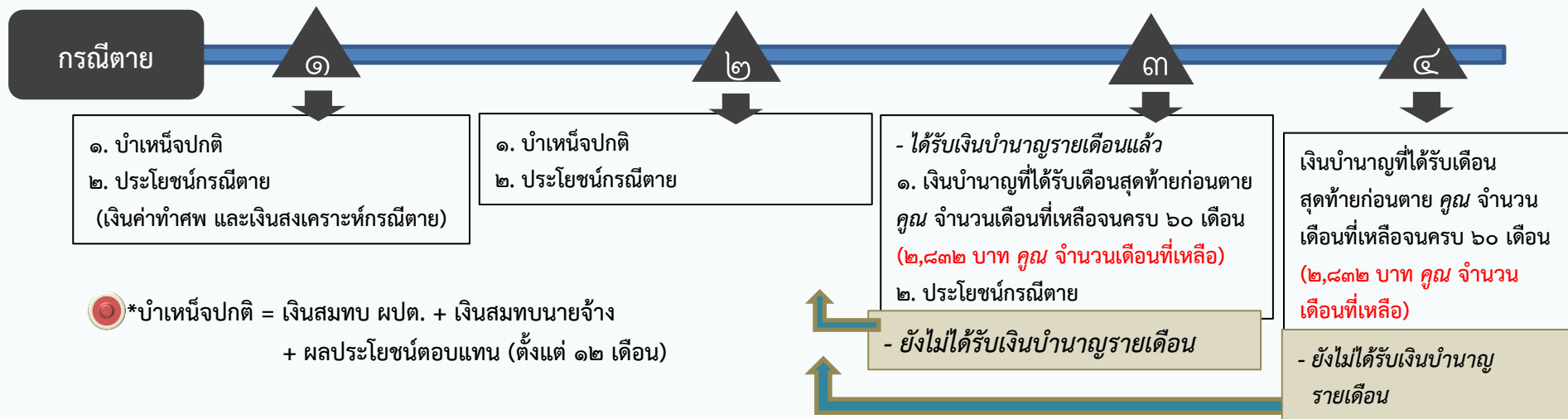
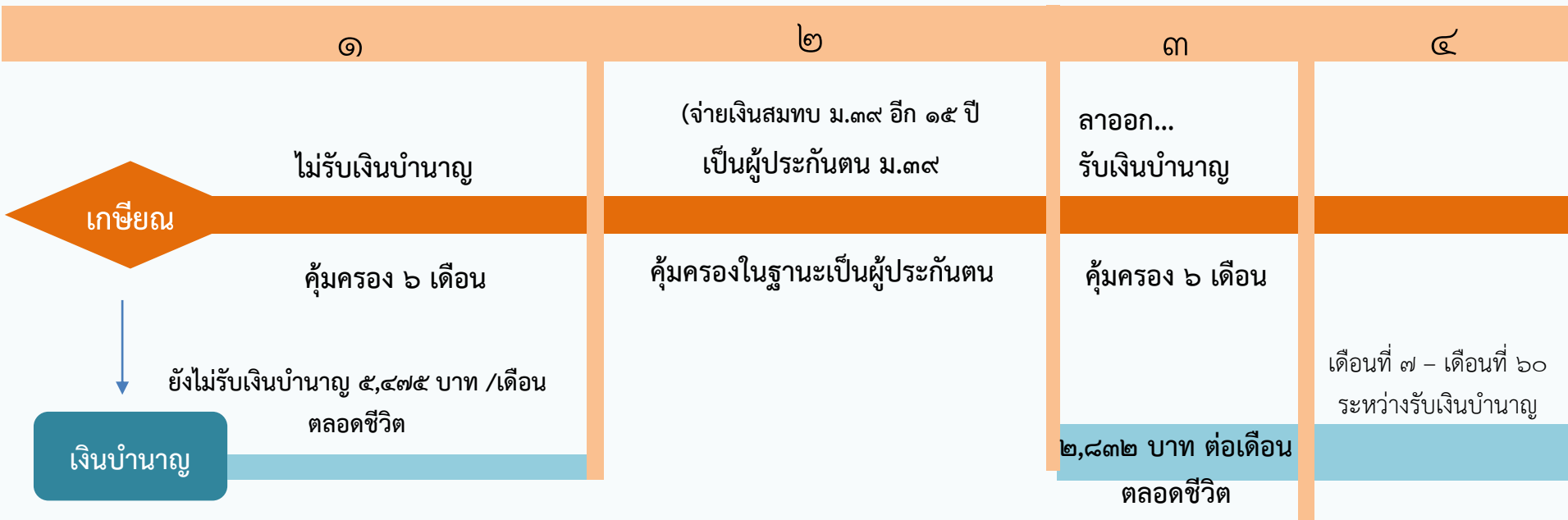
๔,๘๐๐ บาท

ม.๓๙

จากตัวอย่าง

จ่ายเงินสมทบตั้งแต่ ธันวาคม ๒๕๔๑ - ธันวาคม ๒๕๖๖ (๒๕ ปี)

*บำเหน็จปกติ = เงินสมทบ ผปต. + เงินสมทบนายจ้าง
+ ผลประโยชน์ตอบแทน (ตั้งแต่ ๑๒ เดือน)

ไม่ได้รับกรณีตาย

บทสรุป : เปรียบเทียบ ๓ ทางเลือก

ภายใต้เงื่อนไข (สมมติฐาน)

- (๑) ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบก่อนเกษียณอายุ คือ ๓๑๓ งวด (๒๖ ปี ๑ เดือน) (ธันวาคม ๒๕๖๗) อัตราที่นำมาคำนวณเงินบำนาญ ๓๖.๕%
- (๒) ระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบช่วงหลังเกษียณ คือ ๑๘๐ งวด (๑๕ ปี) ในฐานะเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ เพิ่ม ๒๒.๕%
- (๓) รวมระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบช่วงแรกและช่วงหลัง ๔๙๔ งวด (๔๑ ปี ๑ เดือน) อัตราที่นำมาคำนวณ คือ๕๙%

(๔) ฐานค่าจ้างเฉลี่ยสูงสุด (๑๕,๐๐๐ บาท /๔,๘๐๐ บาท)

๑

ทางเลือกที่ ๑ ผู้เกษียณรับเงินบำนาญ ๕,๔๗๕ บาท/ด ตลอดชีวิต และไม่สมัคร ม.๓๙

เมื่อไม่สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ได้รับความคุ้มครอง ๖ เดือน หลังเกษียณ แต่หลังจากนั้น ไม่ได้รับความคุ้มครองจากกองทุนประกันสังคมต่อไป...

๒

ทางเลือกที่ ๒ ผู้เกษียณรับเงินบำนาญ ๕,๔๗๕ บาท/เดือน และต่อมาสมัครเป็นผู้ประกันตน ม.๓๙

และจ่ายเงินสมทบผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ ต่ออีก ๑๘๐ งวด (๑๕ ปี) ต่อมาความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

นำฐานค่าจ้างเดิมมาใช้คำนวณเงินบำนาญ (๑๕,๐๐๐ บ.) จะได้รับเงินบำนาญ (๘,๘๕๐ บาท/เดือน ตลอดชีวิต (เงินบำนาญเดิม รวมกับเงินบำนาญใหม่)

๓

ทางเลือกที่ ๓ ผู้เกษียณ ไม่ขอรับบำนาญ (๕,๔๗๕ บาท/ด) แต่สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙

จ่ายเงินสมทบต่ออีก ๑๘๐ งวด (๑๕ ปี) และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุด จะนำฐานค่าจ้างปัจจุบัน

ณ วันที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน ม. ๓๙ (๔,๘๐๐ บ.) คำนวณ จะได้รับเงินบำนาญ ๒,๘๓๒ บาท/เดือน ตลอดชีวิต

ทายาท/ผู้มีสิทธิรับเงินกรณีผู้ประกันตนตาย
มีหรือไม่?

ใส่ใจ
ถักนิต

กฎหมาย

ไม่มีทายาท /ผู้มีสิทธิ
ไม่มีสิทธิได้เงิน

หลาน

บุตรบุญ
ธรรม

คนที่รัก

พ่อ

แม่

ลูก

สามี
ภรรยา

ไม่จดทะเบียน
สมรส

คู่
สมรส

พี่น้อง

ปู่ย่า
ตายาย

ลุง ป้า
น้า อา

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่) พ.ศ. ๒๕๖๗ (สมรสเท่าเทียม)

ผู้อยู่ในอุปการะของผู้ประกันตน
และได้รับความเดือดร้อน
จากการตายของผู้ประกันตน

สิทธิประโยชน์ กรณีตาย
(พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘)

สิทธิคุ้มครอง ๒ ประเภท

(ม.ร.ว.คณาภิเษก ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘) ม.ร.ว. คณาภิเษก

๑
ค่าทำศพ

ค่าทำศพ ๕๐,๐๐๐ บาท

มุ่งหมาย : ช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศพ
ตามประเพณีทางศาสนาของผู้ประกันตน

ใคร? เป็นผู้มีสิทธิรับเงิน

๒
เงินสงเคราะห์แก่ทายาท

- ส่งเงินสมทบ ตั้งแต่ ๓๖ เดือนแต่ไม่ถึง ๑๒๐ เดือน
เท่ากับ ๕๐% ของค่าจ้างรายเดือน คูณด้วย ๔ (๓๐,๐๐๐ บาท)
- ส่งเงินสมทบ ตั้งแต่ ๑๒๐ เดือน เท่ากับ ๕๐% ของค่าจ้าง
รายเดือน คูณด้วย ๑๒ (๙๐,๐๐๐ บาท)

ปัญหา

อุทิศร่างกาย....ใคร? ได้เงิน

ทายาทกรณีตาย

ค่าทำศพ

- ผู้มีสิทธิหลักคือผู้จัดการศพ
(ซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพ)

ลำดับที่ ๑ บุคคลซึ่งผู้ประกันตน**ทำหนังสือระบุ**ให้เป็นผู้จัดการศพ
และได้เป็นผู้จัดการศพ

ลำดับที่ ๒ สามีหรือภรรยา บิดาหรือมารดาหรือบุตรของผู้ประกันตน
ซึ่งมีหลักฐาน แสดงว่าเป็นผู้จัดการศพ

ลำดับที่ ๓ บุคคลอื่นซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพ

เงินสงเคราะห์กรณีตาย

ลำดับที่ ๑ บุคคลซึ่งผู้ประกันตน**ทำหนังสือระบุ**
ให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์

ลำดับที่ ๒ กรณีที่ไม่มีลำดับ ๑ ให้เฉลี่ยจ่ายให้แก่สามี ภรรยา
บิดา มารดา และบุตร (แท้จริง) ของผู้ประกันตน
ในจำนวนที่เท่ากัน

ทายาทรับเงินบำเหน็จ

- ลำดับที่ ๑ ..(๑) บุตร ยกเว้น **บุตรบุญธรรม**หรือบุตรซึ่งได้ยกให้
เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น (ได้รับ ๒ ส่วน
ถ้ามีบุตร ๓ คนได้รับ ๓ ส่วน)
- (๒) สามีหรือภรรยา (ได้รับ ๑ ส่วน) **(สมรสเท่าเทียม)**
- (๓) บิดามารดาหรือบิดาหรือมารดา (ได้รับ ๑ ส่วน)
- (๔) บุคคลที่ผู้ประกันตน**ทำหนังสือระบุ**ไว้ให้เป็นผู้มี
สิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ (ได้รับ ๑ ส่วน)

- ได้รับทุกคนโดยเฉลี่ยตามสัดส่วนที่กฎหมายกำหนด
- ถ้าไม่มีทายาทคนใดหรือตายไปก่อนแล้วให้นำมาแบ่งให้ทายาทที่มีชีวิตอยู่

- ลำดับที่ ๒..(๑) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- (๒) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดา
- (๓) ปู่ ย่า ตา ยาย
- (๔) ลุง ป้า น้า อา

- ทายาทลำดับใดมีจำนวนมากกว่าหนึ่งคนให้ได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน
- ถ้ามีผู้มีสิทธิลำดับต้นจะตัดสิทธิผู้มีสิทธิลำดับหลัง

การทำหนังสือระบุผู้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์แก่ทายาท และเงินบำเหน็จชราภาพ..กรณีผู้ประกันตนตาย

พ.ร.บ.การสงเคราะห์แก่ทายาทและเงินบำเหน็จชราภาพ

ถ้าไม่มีทายาทหรือบุคคลที่มีสิทธิ
ตามที่กฎหมายกำหนด
“ต้องทำหนังสือระบุผู้มีสิทธิ”...

ลักษณะของหนังสือ :

ไม่มีรูปแบบ แต่ “มีข้อความครบถ้วน ถูกต้อง”

๑. วัน เดือน ปี ที่เขียน
๒. ชื่อผู้ประกันตนและผู้รับ เลขบัตรประจำตัวประชาชน ที่อยู่
(สะกด วรรณยุกต์)
๓. ระบุข้อความที่แสดงเจตนาให้มีสิทธิรับเงินสงเคราะห์แก่ทายาท
ตามกฎหมายประกันสังคม
๔. ลงลายมือชื่อ (เซ็นชื่อ หรือเขียนชื่อปกติ)

ปัญหา

ข้อสังเกต
การทำหนังสือ

- เขียนด้วยลายมือตนเอง
 - มีพยานหรือไม่ก็ได้
 - จำนวนหนังสือ ไม่กำหนด
(ผูกพันทุกฉบับ ถ้าไม่ยกเลิก)
- ดังนั้น ถ้าจะยกเลิกหนังสือฉบับใด ต้องระบุไว้อย่างชัดเจน

๑. ลายมือชื่อปลอม
๒. ทายาทไม่รู้...ว่า มีหนังสือ
๓. รู้..นานเกินไป
๔. บิดา / บุตร/คู่สมรส ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
ฯลฯ

ตัวอย่าง "พินัยกรรมฉบับประกันสังคม" (ฉบับของผู้บรรยาย)
"หนังสือแสดงเจตนาระบุชื่อผู้มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายประกันสังคม"

เขียนที่

วันที่เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....

เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน.....ที่อยู่ตามบัตรประชาชน

ขอแสดงเจตนาระบุบุคคลผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามกฎหมายประกันสังคม ดังนี้

1. เงินสงเคราะห์แก่ทายาท ตามมาตรา 73 (2) แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้บุคคล
ดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิ

- นาย/นาง/นางสาว.....เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน.....มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่
ที่อยู่ปัจจุบัน.....โทรศัพท์.....

2. เงินบำเหน็จชราภาพ ตามมาตรา 77 จัตวา แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้บุคคล
ดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิ

- นาย/นาง/นางสาว.....เลขที่บัตรประจำตัวประชาชน.....มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่
ที่อยู่ปัจจุบัน.....โทรศัพท์.....

จึงทำหนังสือฉบับนี้ขึ้นไว้พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อไว้เพื่อเป็นหลักฐาน

ลงชื่อ.....ผู้แสดงเจตนา

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

(.....)

ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย

ชวนคิด

เมื่อประสบภัยพิบัติ

- ข้อเท็จจริง
๑. ผปต. เป็นเด็กกำพร้า ...แต่มีผู้ใหญ่ใจดีรับเลี้ยงไว้จนโต
 ๒. ทำงานเลี้ยงชีพจนร่ำรวย
 ๓. ขณะถึงแก่ความตาย ไม่พบว่ามีญาติ พี่น้อง ลูกป้า น้าอา ปู่ย่า ตายาย
 ๔. จดทะเบียนสมรส กับ นางสาว หนึ่ง ...แต่แยกทางกันอยู่หลายปี *ไม่มีบุตร*
 ๕. ทำพินัยกรรม ยกทรัพย์สินที่เป็น “มรดก” ให้กับ เด็กชาย ก.
ซึ่งได้อุปการะเลี้ยงดูส่งเสียเล่าเรียนก่อนตาย
 ๖. ทำหนังสือระบุชื่อ นายสอง ซึ่งเป็นเพื่อนรักที่อาศัยอยู่ด้วยกัน
ให้มีสิทธิรับเงิน สงเคราะห์กรณีตายและเงินชราภาพ

ผู้อุปการะเลี้ยงดู
ยังมีชีวิตอยู่

นางสาวหนึ่ง

เด็กชาย ก.

นายสอง

ใคร? มีสิทธิ

ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย

ชวนคิด

จนถึงแก่ความตาย...ผู้ประกันตน
มี “บิดา...ตามความเป็นจริง”
หรือ ผู้ประกันตน มี “บุตร...ตามความเป็นจริง”
(ไม่ชอบด้วยกฎหมาย)

๑

ยื่นคำขอรับ
ประโยชน์
ทดแทน

๒

เจ้าหน้าที่ปฏิเสธ
เนื่องจาก “...ไม่ชอบ
ด้วยกฎหมาย”

ถือว่ามิมีข้อโต้แย้งหรือข้อขัดข้อง
(ฎีกา พ. ๑๒๗๑/๒๕๕๕)

บิดา...บุตร
ต้องทำอะไร

เพื่อให้ได้
รับเงินบำเหน็จชราภาพ

นำคำพิพากษา
แจ้งต่อเจ้าหน้าที่

ยื่นคำร้องต่อศาล
ขอให้มีการพิพากษาว่าเป็น
“บิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย” หรือ
“บุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย”

มีสิทธิแล้ว ทำอย่างไร? จะได้รับประโยชน์

มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘

- ☐ ยื่นแบบคำขอ...ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มียุติ
- ☐ ขอรับเงิน...ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่ได้รับแจ้งให้มารับเงิน
- ☐ วรรคสอง : ให้มีสิทธิขอขยายเวลาการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน
ดังนั้น “ต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็น” ที่ไม่อาจยื่นภายในกำหนดเวลา

ดุลพินิจของ
เจ้าหน้าที่

ความไม่รู้...ถือเป็นเหตุจำเป็น หรือไม่?

..”ไม่ทราบว่าจะต้องยื่นคำขอภายในกำหนดเวลาและสำนักงานประกันสังคมควรแจ้งให้ทราบ”

คำถาม ??? มากมาย

- ★ เลือกรับเงินบำนาญหรือเงินบำนาญได้หรือไม่
- ★ หลังเกษียณ...ควรส่งต่อประกันสังคม เพื่อรักษาพยาบาลโรงพยาบาลเดิม หรือใช้สิทธิประกันบัตรทองหรือสิทธิข้าราชการ ทางเลือกไหนดีกว่ากัน
- ★ เกษียณแล้ว...นายจ้างจ้างต่อ จะได้รับเงินชราภาพหรือไม่ (อายุ ?)
- ★ Early Retirement ก่อนอายุ ๕๕ ปี ได้เงินชราภาพหรือไม่
- ★ หลังเกษียณ ได้ยื่นสมัคร ม. ๓๙ จะได้รับเงินชราภาพในขณะที่เป็น ม.๓๙ หรือไม่
- ★ ถึงแก่ความตายระหว่างเป็นผู้ประกันตน หรือ ตายก่อนได้รับเงินชราภาพ หรือ ตายในระหว่างรับเงินบำนาญชราภาพ ทายาทจะได้รับเงินชราภาพหรือไม่
- ★ ถ้าในขณะที่ถึงแก่ความตาย ไม่มีลูก ไม่มีบิดามารดา ไม่มีสามี/ภรรยา ... แต่มีลูกบุญธรรม หรืออุปการะเลี้ยงดูหลาน จะมีสิทธิได้เงินชราภาพหรือไม่

ขอรับเงินชราภาพ < > สมัครเป็น ม.๓๙
ทางเลือก...ที่ดีที่สุด...คือ ?

“๓ ขอ” ขอเลือก ขอคืน ขอกู้เมื่อไหร่

ร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

๑. บำนาญชราภาพ
๒. บำเหน็จชราภาพ
๓. เงินบำนาญจ่ายล่วงหน้า

ขอเลือก : ผปต. จ่ายเงินสมทบ ๑๘๐ เดือน หรือมากกว่า มีสิทธิเลือกรับบำนาญ หรือบำเหน็จ ตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่อายุครบ ๕๕ ปีบริบูรณ์ และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง (ม.๗๗ ทวิ วรรคหนึ่ง)

ขอคืน : ผปต. ที่ประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ สาธารณภัย หรือเหตุอื่นใดที่กระทบต่อสถานะเศรษฐกิจ ขอรับเงินชราภาพได้บางส่วน ก่อนอายุครบ ๕๕ ปี หรือก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง (ม.๗๗ ทวิ วรรคสี่)

ขอกู้ : ขอนำเงินบางส่วนไปเป็นหลักประกันกับสถาบันการเงิน (ม.๗๗ ทวิ วรรคห้า)

เปลี่ยนวิธีการคำนวณเงินบำนาญชราภาพใหม่

ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตรา
ที่รัฐมนตรีกำหนด

สำคัญ
คือ รู้สิทธิ

ผู้ประกันตน “ต้องรู้กฎหมาย ต้องรู้สิทธิ” ...
เพื่อรับประโยชน์ให้ถูกต้อง

- (๑) จ่ายเงินสมทบ +
- (๒) ไม่เป็นผู้ประกันตน +
- (๓) อายุ ๕๕ ปี

เมื่อมีสิทธิรับเงินชราภาพ ต้องยื่นคำขอรับเงินต่อสำนักงานประกันสังคม ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่มียสิทธิ

จ่ายเงินสมทบครบเงื่อนไขเกิดสิทธิรับเงินบำนาญชราภาพ ...ต้องรับเงินบำนาญชราภาพ
จ่ายเงินสมทบครบเงื่อนไขเกิดสิทธิรับเงินบำเหน็จชราภาพ ...ต้องรับเงินบำเหน็จ } เลือกไม่ได้

มีสิทธิรับบำนาญ ต้องตัดสินใจให้ดี...
จะขอรับเงินบำนาญเมื่อใด

- (๑) ขอรับเงินบำนาญ โดยไม่สมัครเป็นผู้ประกันตน ม.๓๙
- (๒) ขอรับเงินบำนาญ ก่อน สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙
- (๓) สมัครเป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๙ โดยไม่ขอรับเงินบำนาญ

ผู้ประกันตนต้องมี **ทายาท** หรือ **ผู้มีสิทธิ** ได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่กฎหมายประกันสังคมกำหนดไว้
หากผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย.... กฎหมายเป็นใหญ่

- (๑) ไม่ใช่ทายาทตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะไม่ใช่สมรดกของผู้ประกันตน
- (๒) ไม่มีทายาทตามกฎหมายประกันสังคม...
จ่ายเงินให้คนอื่นไม่ได้

หากไม่พอใจคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ **ขอให้** ดำเนินการตามขั้นตอนและเวลาที่กฎหมายกำหนด

- (๑) ยื่นอุทธรณ์ภายใน ๓๐ วัน นับแต่รับคำวินิจฉัย
- (๒) ฟ้องศาลแรงงานภายใน ๓๐ วัน นับแต่รับคำวินิจฉัย

ถ้าผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ **ต้อง** ไม่ลืมนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม (๓๔๒ บาท) (เพราะจะขาดสิทธิ...ไม่มีใครเตือน)

ผู้มีสิทธิรับเงินชราภาพ ไม่มีสิทธิรับเงินว่างงาน

คนที่ไม่มีสิทธิรับเงินชราภาพ (ลูกจ้างที่ “ว่างงาน”) **ต้อง** ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ว่างงาน
ต้อง รายงานตัวทุกเดือน และ**ต้อง** ไม่ปฏิเสธการทำงานหรือปฏิเสธการฝึกงาน

ฐานค่าจ้างเฉลี่ยในการคำนวณเงินบำนาญ ม.๓๓ และ ม. ๓๙ ไม่เท่ากัน.....ผล คือ เงินบำนาญมากน้อยต่างกัน

ขอขอบคุณ และ สวัสดี ค่ะ

คำตอบข้อจรรยา ๓ ประการ

- (๑) มีเวลาสำคัญที่สุดเวลาเดียว คือ ปัจจุบัน
- (๒) บุคคลที่สำคัญที่สุด คือ คนที่อยู่ต่อหน้าเรา/คนที่กำลังติดต่อ
- (๓) ภารกิจที่สำคัญที่สุด คือ การที่ทำให้คนที่อยู่กับเราขณะนั้นๆ มีความสุข

จากหนังสือ ปาฏิหาริย์แห่งการตื่นอยู่เสมอ The Miracle of Being Awake

ดิช นัท ฮันท์ เขียน (กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘)

พระประชา ปสนนธมโม แปล

พิมพ์ครั้งที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ หน้า ๑๑๒

ปราณี สุขศรี (ใช้เฉพาะในการสัมมนา tisco ๙-๙-๖๗)